

Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion

FM 21.08.2024 § 102

Ordföranden meddelade att undertecknade fullmäktigeledamöter (första undertecknare Daniel Thomasson) före sammanträdet uttryckt önskemål om att få inlämna en så lydande motion:

Andelen barn som har skilda föräldrar och som bor vecka-vecka hos föräldrarna ökar. I dagens läge är barnen bara berättigade till skolskjuts från den ena föräldern. Utmaningen med att barnet inte får skolskjuts från den andra föräldern är både det att det inte alltid går någon allmän kommunikation och det kan även i vissa fall vara en ekonomiskt stor börda. När det inte finns någon allmän kommunikation så kan speciellt hämtande från skolan vålla stora problem om föräldern mitt i arbetsdagen skall fara iväg och hämta hem barnet från skolan. Underlättade av skolskjutsar på det här sättet kan även ses som en dragningsfaktor för kommunen.

Jag föreslår att man utreder vilka möjligheter staden har att ordna skolskjutsar för barn som bor vecka-vecka hos föräldrar med olika adress. Det är klart att det finns begränsningar men då när båda föräldrarna bor på samma närskoleområde så borde det vara lätt att ordna utan att kostnaderna för kommunen ändrar märkbart. När det gäller högstadiet så finns det bara en närskola.

Bilaga nr 8.

Beslut Sedan motionen hade lämnats, remitterades den till stadsstyrelsen för beredning enligt 133 § i förvaltningsstadgan.

NFB 02.04.2025 § 32

Beredning vikarierande utbildningschef Auli Saarinen, tfn 0440 555 332, direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen, tfn 0440 555 250

I ärendet utreds om Lovisa stad är skyldig att ordna motsvarande skjuts för eleven även från det hem som inte anmälts som elevens officiella boplat. Om sådan skyldighet inte utifrån lagen om grundläggande utbildning finns, måste man också reda ut om skjutsen ska beviljas i elevens förhållanden som rimlig anpassning enligt 1 mom. i 15 § i diskrimineringslagen.

I följande beredningstext citeras högsta förvaltningsdomstolens avgörande gällande Helsingfors förvaltningsdomstols avgörande 4.7.2022 nr H3946/2022:

<https://www.kho.fi/sv/index/beslut/prejudikat/1682501238348.html>

Enligt 16 § i Finlands grundlag har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. Grundlagsutskottet har ansett att avgiftsfri grundläggande utbildning även innebär behövliga skolskjutsar (GrUB 25/1994 rd s. 10).

I mom. 1 i 32 § i lagen om grundläggande utbildning sammankopplas rätten till avgiftsfri skjuts primärt till skolresans längd. Eleven har rätt till

avgiftsfri skjuts även då skolresan, beaktande av hans eller hennes ålder eller andra omständigheter, är alltför svår, ansträngande eller farlig.

Lagen om grundläggande utbildning innefattar inte definitionen av hemkommun eller boplatz i den. Lagen om grundläggande utbildning föreskriver inte heller entydigt om rätten till avgiftsfri skolskjuts i en situation då barnets vårdnadshavare bor i olika adresser och barnet turvist eller en del av tiden bor hos den andra vårdnadshavaren.

I lagen om grundläggande utbildning har kommunens utbildnings skyldighet att ordna skolskjuts bundits till boendet. Elevens närskola anvisas utifrån boendeadressen, enligt vilken bestäms också rätten till skolskjutsförmån enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning.

Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt utgår från det att barnet officiellt bor i en adress trots att föräldrarna kan överenskomma eller domstolen avgöra om växelboende.

Enligt rättspraxis som gäller lagen om grundläggande utbildning (HFD 2006:10) är staden inte skyldig att ordna skolskjutsar från den vårdnadshavare som bor på annat ställe än adressen för elevens ordinarie boplatz som registrerats i befolkningsdatasystemet.

I avgörandet HFD 2006:10 utvärderades avgiftsfri skolskjuts i en situation av växelboende, där barnets föräldrar bodde på elevantagningsområdena för olika närskolor. Enligt avgörandet var kommunen med stöd av 32 § i lagen om grundläggande utbildning inte skyldig att bevilja avgiftsfri skolskjuts till sin närskola från den andra föräldern. Enligt avgörandet stred detta inte mot rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning enligt 1 mom. 16 § i grundlagen eller mot barnets rätt att träffa den förälder som barnet inte bodde hos.

Efter avgörande av högsta förvaltningsdomstolen 2006 har föreskrifter om växelboende lagts till i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt 190/2019, trädde ikraft 1.12.2019). Baserat på dem ska man nedteckna i avtalet om växelboende eller då domstolen beslutar om växelboende ska den avgöra vilketdera hemmet som anmäls som barnets officiella hemplats (2 mom. i 7 b § och 9 a §)

I regeringens proposition till lag om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och till vissa lagar som har samband med den (RP 88/2018 rd) uttalas det om propositionens mål och centrala förslag gällande växelboende bland annat att bestämmandet av barnets officiella boplatz är en betydelsefull fråga för familjer.

Då riksdagen godkände lagen godkände den uttalandet enligt vilket den förutsätter att regeringen så fort som möjligt reder ut och bedömer växelboendets konsekvenser och behoven av ändring i lagstiftningen som gäller förmåner och tjänster samt bereder utan dröjsmål de behövliga lagstiftningsändringarna för att framläggas till riksdagen (RSv 175/2018 rd).

Social- och hälsovårdsministeriet har publicerat en åtgärdsplan för förnyande av lagstiftningen och förfaringssätt gällande växelboende barn (SHM rapporter och promemorior 2021:34).

Trots att växelboende utan tvivel kan ha negativa inverknings på elevens möjligheter att få avgiftsfri skolskjuts anser högsta förvaltningsdomstolen i ljuset av det som beskrivits ovan att om man önskar ändra nuvarande rättstillstånd ska det göras med lagstiftning.

Rätt till skolskjuts ur aspekten av rimliga anpassningar

Enligt 2 mom. 8 § i diskrimineringslagen är vägran att göra anpassningar diskriminering enligt vad som avses i lagen.

I rättspraxis har frågan om rimliga anpassningar gällande skolskjutsar avgjorts i högsta förvaltningsdomstolens årsboksavgörande HFD 2020:60. I det fallet fortsatte en elev, som led av en sällsynt ärftlig sjukdom, gå i sin tidigare närskola med beslut av skolans rektor efter att familjens boplatz ändrat. Eleven hade före flytten haft rätt till skolskjuts till skolan i fråga. Tjänsteinnehavaren hade förkastat ansökan om skolskjutsunderstöd med motiveringen att barnets skola inte var närskolan. Beslutet hade baserat sig på det i och för sig klara 3 mom. i 32 § i lagen om grundläggande utbildning, enligt vilket man som villkor för antagningen ställas att vårdnadshavaren svarar för de kostnader som transporten eller ledsagningen medför, då eleven antas i en annan skola än närskolan. Högsta förvaltningsdomstolen beaktade dock elevens sjukdom och dess inverkan på elevens beteende, de uppskattade kostnaderna för skolskjutsen samt det att skolvägen som ansökts om var ungefär lika lång som den till närskolan. Staden hade inte i dessa omständigheter kunnat förutsätta att eleven skulle ha varit tvungen att byta sin närskola för att behålla den avgiftsfria skolskjutsen. Avgiftsfri skolskjuts skulle beviljas till eleven till skolan, där eleven gått redan förskolan, som rimlig anpassning avsedd i 15 § i diskrimineringslagen.

För Lovisa stads del ska man beakta de extra åtgärder som staten i avsaknad av förpliktande lagstiftning inte är skyldig att ersätta. I sin helhet är det omöjligt att bestämma kostnadseffekten för dessa extra åtgärder i sin helhet. Som riktgivande tal kan anses den gjorda utredningen (bilaga), enligt vilken arrangemanget skulle inverka på 200 elevers skjutsar. Dessa skjutsar kräver delvis nya rutter som avviker från morgonens och eftermiddagens matartrafik, transporterande elever mot en avvikande riktning. De nuvarande trafikidkarnas materiel är reserverad för nuvarande skjutselevers skjutsar till de olika skolorna. Det är en utmaning att finna ledig transportmateriel för samtida elevskjutsar.

Mötesmaterial

- Lovisa stads principer för skolskjuts inom förskoleundervisning och grundläggande utbildning (nämnden för fostran och bildning 25.9.2024 § 106)
- Vad som presenterats på nämnden för fostran och bildnings aftonskola 19.6.2024 om skjutselevers dåvarande antal och uppskattning om kostnader.

Föredragning

Direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen

Förslag

Nämnden för fostran och bildning konstaterar att rätt till skolskjuts med motiveringen växelboende förutsätter lagstiftning, men rätten till skolskjuts är möjlig vad gäller rimlig anpassning.

Nämnden för fostran och bildning framför stadsstyrelsen och vidare stadsfullmäktige till kännedom att nämnden för fostran och bildning behandlat ärendet FM 21.8.2024 § 102 (Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion).

Nämnden för fostran och bildning föreslår stadsfullmäktige att den

godkänner svaret som getts på motionen och att motionen leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Beslut

Nämnden för fostran och bildning konstaterar att rätt till skolskjuts med motiveringen växelboende förutsätter lagstiftning, men rätten till skolskjuts är möjlig vad gäller rimlig anpassning.

Nämnden för fostran och bildning framför stadsstyrelsen och vidare stadsfullmäktige till kännedom att nämnden för fostran och bildning behandlat ärendet FM 21.8.2024 § 102 (Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion).

Nämnden för fostran och bildning föreslår stadsfullmäktige att den godkänner svaret som getts på motionen och att motionen inte leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

STST 28.04.2025 § 144

Bilaga

Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion

Mötesmaterial

- Lovisa stads principer för skolskjuts inom förskoleundervisning och grundläggande utbildning (nämnden för fostran och bildning 25.9.2024 § 106)
- Vad som presenterats på nämnden för fostran och bildnings aftons-kola 19.6.2024 om skjutselevers dåvarande antal och uppskattning om kostnader.

Föredragning

Stadsdirektör Tomas Björkroth

Förslag

Stadsstyrelsen godkänner för sin del svaret på motionen och föreslår att stadsfullmäktige godkänner svaret som getts på motionen och att motionen inte leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Paragrafen justeras omedelbart.

Beslut

Stadsstyrelsen beslutade skjuta upp behandlingen av ärendet till stadsstyrelsens sammanträde 12.5.2025.

STST 12.05.2025 § 169

Bilaga

Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion

Mötesmaterial

- Lovisa stads principer för skolskjuts inom förskoleundervisning och grundläggande utbildning (nämnden för fostran och bildning 25.9.2024 § 106)

- Vad som presenterats på nämnden för fostran och bildnings aftons-kola 19.6.2024 om skjutselevers dåvarande antal och uppskattning om kostnader.

Föredragning	Stadsdirektör Tomas Björkroth
Förslag	Stadsstyrelsen godkänner för sin del svaret på motionen och föreslår att stadsfullmäktige godkänner svaret som getts på motionen och att motionen inte leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad. Paragrafen justeras omedelbart.
Beslut	Beslut enligt förslaget. Denna paragraf justerades omedelbart.

FM 21.05.2025 § 66

Bilaga
Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion

Mötesmaterial

- Lovisa stads principer för skolskjuts inom förskoleundervisning och grundläggande utbildning (nämnden för fostran och bildning 25.9.2024 § 106)
- Vad som presenterats på nämnden för fostran och bildnings aftons-kola 19.6.2024 om skjutselevers dåvarande antal och uppskattning om kostnader.

Förslag	Stadsfullmäktige godkänner svaret som getts på motionen och att motionen inte leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad.
---------	--

Behandling	Ledamot Daniel Thomasson föreslog att ärendet återremitteras för beredning. Teemu Peräkylä och Kari Hagfors understödde återremitteringsförslaget. Ordförande Otto Andersson konstaterade att en omröstning förrättas med anledning av det understödda återremitteringsförslaget. <u>Omröstning förrättades:</u> Behandlingen av ärendet fortsätter JA: 15 röster Ärendet återremitteras för beredning NEJ: 20 röster Med anledning av omröstningsresultatet beslutades att ärendet återremitteras för beredning.
Beslut	Stadsfullmäktige beslutade återremittera ärendet för beredning.

BN 28.01.2026
684/08.01.01/2024

Motiveringar och nuläge

Med utvidgad skolskjuts avses i denna utredning ordnande av skolskjuts från två adresser till de elever vars vårdnadshavare bor i olika adresser. Staden erbjuder i nuläget skolskjuts från en officiell hemadress, där eleven är mantalsskriven. Utifrån detta betalas kommunen också statsandel.

Skolskjutsarna i Lovisa ordnas i enlighet med skolskjutsprinciperna och lagen om grundläggande utbildning. Elevantalet var 1 426 inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen 20.9.2025. Av dessa har vårdnadshavarna för över trehundra elever olika adresser, och 159 elever omfattas med nuvarande sätt att räkna av skolskjuts. Dessutom finns det i Lappträsk och Mörskom 24 elever vars vårdnadshavare har olika adresser. Det totala antalet skolskjutselever 20.9.2025 var 674.

Utöver de föregående utredningarna har tre tilläggsutredningar uppgjorts i ärendet.

Vårdnadshavarenkät

Vårdnadshavarna skickades en enkät per Wilma (n = 631) angående intresse för skolskjuts från två adresser. Totalt mottogs 91 svar, varav 55 framförde sitt intresse för skolskjuts (bilaga 1). De som svarade på enkäten representerar endast cirka en tredjedel av de vårdnadshavare som ärendet berör, och svaren var givna delvis av enskilda vårdnadshavare och delvis av båda vårdnadshavarna. Svarsprocenten blev sålunda låg och resultaten kan inte normaliseras eller användas som en tillförlitlig prognos i bedömningen av hela behovet av skolskjuts.

Dessutom förorsakas osäkerhet av skolskjutsavtalen och ersättningsskyldigheterna för elever som kommer från utanför Lovisa samt situationer där resorna för en elev som bor i Lovisa från den andra vårdnadshavaren baserar sig på avtal mellan vårdnadshavaren och kommunen.

Av de inkomna svaren har man utarbetat en ruttkarta för att illustrera skjutsbehoven som framkom av enkäten gällande alternativet för två adresser (bilaga 2).

Bedömning av konsekvenser för barn

En bedömning av konsekvenser för barn utarbetades som sakkunnigarbete (bilaga 3). I bedömningen granskades den utvidgade skolskjutsens konsekvenser på invånarna, miljön, organisationen och personalen, ekonomin och livskraften samt ur barnens och ungas perspektiv. Bedömningen täcker såväl nuläget som långfristiga konsekvenser.

Utmaningar för ordnandet av utvidgade skolskjutsar

Ett flertal betydande utmaningar anknyter till ordnandet av utvidgad skolskjuts från två adresser:

1. Tillräckligheten av materiel och resurser

Den nuvarande transportmaterielen räcker inte nödvändigtvis till för tilläggspassagerarna, och tilläggs skjutsarna kan förutsätta ökning av materielen eller separata transporter.

2. Planering av rutter och tidtabeller

Skjutsar alternerande veckor komplicerar optimeringen av tidtabeller, och den nuvarande avtalsstrukturen täcker inte nya skjutsriktningar eller rutter.

3. Infrastrukturen och avtal

Skjuts har inte ordnats från alla adresser, och de gällande avtalen täcker endast vissa rutter. De nya rutterna skulle förutsätta ruttspecifik konkurrensutsättning.

4. Kostnadshantering

Tillägsskjutsarna, de längre rutterna, separata skjutsar av enskilda elever samt behovet av tilläggsresurser skulle på ett betydande sätt öka kostnaderna. Kostnaderna för den nuvarande modellen är cirka 1,62 miljoner euro. Dessutom är prognostiseringen av behovet av skjuts svårt, vilket försvagar den avtalstekniska genomförbarheten.

5. Informationsflöde och koordinering

Kommunikationen med vårdnadshavare skulle bli mer komplicerad då tidtabeller och adresser varierar, och risken för fel skulle öka om uppgifterna för avhämtning och avlämning inte är aktuella.

6. Säkerhet och ansvar

Felaktiga platser för avhämtning och avlämning kan medföra säkerhetsrisker. Transportformen ska alltid beakta elevens ålder och specialbehov, och kollektivtrafik är inte ett alternativ för alla.

7. Administrativa och systemmässiga utmaningar

Manuella uppdateringar ökar det administrativa arbetet och möjligheterna för fel, och tidpunkten för skjutsbehovet kan inte förutses.

8. Likvärdighet och lagstiftning

Man måste säkerställa att skolskjutssystemet är likvärdigt för alla elever och lagenligt.

Bilaga 1: enkät och resultat

Bilaga 2: ruttkarta

Bilaga 3: utvidgad skolskjuts, förhandbedömning av beslutskonsekvenser

Bilaga 4: exempel på uträkning

Föredragning

Bildningsdirektör Kirsi Kinnunen

Förslag

Bildningsnämnden antecknar utredningen till kännedom och beslutar föreslå stadsstyrelsen och vidare stadsfullmäktige att

a) Lovisa stad i detta skede inte utvidgar skolskjutsar att gälla vecka-vecka-boende barn från två adresser, utan följer gällande skolskjutsprinciper.

b) situationen följs upp och ärendet bedöms på nytt om lagstiftningen eller nationella riktlinjer ändrar

c) stadsfullmäktige konstaterar motionen vara slutbehandlad.

Bilaga 1: enkät och resultat

Bilaga 2: ruttkarta

Bilaga 3: utvidgad skolskjuts, förhandbedömning av beslutskonsekvenser

Bilaga 4: exempel på uträkning

